



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 367/08-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. V. B., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. J., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 132/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. V. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2008 doručená sťažnosť JUDr. V. B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 30. apríla 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 132/2007.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 10 C 156/02 z 9. marca 2005 vyhovel návrhu sťažovateľky proti odporcovi S., a. s., *„o splnenie povinnosti uzatvoriť zmluvu o prevode vlastníctva k bytu“*. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na základe podaného odvolania odporcom rozsudkom sp. zn. 4 Co 410/05 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že návrh zamietol. Sťažovateľka proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie na najvyšší súd.

Sťažovateľka zastáva názor, že najvyšší súd porušil v konaní o dovolaní jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (i čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu) tým, že porušil jej *„právo na verejné prerokovanie veci a na verejné vyhlásenie rozsudku“*, pretože v dovolacom konaní *„verejné pojednávanie nevytýčil – aspoň mne a ani môjmu advokátovi, o tom nie je nič známe a rozsudok vyhlásil tiež v mojej neprítomnosti a neprítomnosti môjho advokáta“*.

Zároveň namieta, že najvyšší súd porušil princípy *„rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania“*, čím porušil aj čl. 47 ods. 3 ústavy. Porušenie vidí v tom, že dovolací súd dovolanie sťažovateľky zamietol bez toho, aby *„druhá sporová strana sa k dovolaniu písomne vyjadrila“*, pričom toto vyjadrenie nebolo doručené ani sťažovateľke, ani jej právnomu zástupcovi. Podľa nej *„žalovaná strana, bola takto v dovolacom konaní zvýhodnená, a to tak, že pokiaľ ona dovolanie k dispozícii mala, tak ja (ani môj advokát) dom písomné vyjadrenie druhej sporovej strany k dispozícii nemala“*.

Dovolací súd *„síce doručil dovolanie druhej sporovej strane ale jej písomné stanovisko k dovolaniu, ž mne ako navrhovateľke nedoručil“*.

Najvyšší súd podľa sťažovateľky tiež porušil „*princíp neretroaktivity práva, teda jedného zo základných princípov právneho štátu...*“, pretože „*aplikoval zákon, ktorý nadobudol účinnosť až 8 mesiacov po vydaní rozsudku Krajského súdu, proti ktorému dovolanie smerovalo....*“, resp. „*použil zákon, ktorý v čase, keď rozhodoval ako odvolací súd (a už toľž nie v čase, keď vznikol mnou uplatnený nárok) neplatil...*“.

Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Najvyšší súd SR rozsudkom z 30. apríla 2008, č.: 5 Cdo 132/2007 porušil právo JUDr. V. B..., na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ako aj jej právo na súdnu a inú právnu ochranu zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, v čl. 36 ods. 1 listiny základných práv a slobôd.

Ústavný súd SR zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. apríla 2008, č: 5 Cdo 132/2007 a vracia ho Najvyššiemu súdu SR vec na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na

prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

1. Predmetom časti sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu na verejné vyhlásenie rozsudku a prejednanie jej veci v jej prítomnosti rozsudkom najvyššieho súdu z 30. apríla 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 132/2007.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch... Rozsudok musí byť vyhlásený verejne...

Podľa čl. 14 ods. 1 paktu každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom. Tlač a verejnosť môžu byť vylúčené z celého konania alebo jeho časti... avšak každý rozsudok vyneseny v trestnej alebo občianskoprávnej veci sa zverejní, s výnimkou prípadov, keď záujem mladistvých osôb vyžaduje iný prístup alebo keď sa konanie týka manželských sporov alebo opatrovnictva detí.

Porušenie uvedených práv vidí sťažovateľka najmä v tom, že najvyšší súd rozhodol o jej dovolaní tak, že *„verejné pojednávanie nevytýčil – aspoň mne a ani môjmu advokátovi, o tom nie je nič známe a rozsudok vyhlásil tiež v mojej neprítomnosti a neprítomnosti môjho advokáta“*.

Za účelom preverenia si námietok sťažovateľky si ústavný súd pred prípravou predbežného prerokovania vyžiadal spis okresného súdu sp. zn. 10 C 156/02 a zberný spis najvyššieho súdu a zistil tieto skutočnosti:

Predseda senátu najvyššieho súdu v súlade s ustanoveniami § 243a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v spojení s § 156 ods. 3 OSP oznámil 17. apríla 2008 miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku v právnej veci sťažovateľky bez nariadenia ústneho pojednávania na úradnej tabuli súdu, ktoré sa malo uskutočniť 30. apríla 2008. Na tomto oznámení dal pokyn, aby vyhlásenie rozsudku bolo zverejnené minimálne päť dní pred jeho vyhlásením na úradnej tabuli najvyššieho súdu. Zo spisového materiálu tiež vyplýva, že oznámenie bolo vyvesené na úradnej tabuli 22. apríla 2008 a zvesené až po vyhlásení rozhodnutia 30. apríla 2008. Súčasťou spisu je aj zápisnica o vyhlásení rozsudku pred dovolacím súdom sp. zn. 5 Cdo 132/2007 z 30. apríla 2008. Súčasne bolo oznámenie podľa vyjadrenia najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 od 22. apríla 2008 zverejnené aj na jeho internetovej stránke.

Podľa § 156 ods. 3 OSP vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením.

Keďže postup najvyššieho súdu smeroval k verejnosti (informoval o čase a mieste vyhlásenia rozsudku spôsobom v takomto prípade obvyklým, napr. na oznamovacej tabuli súdu, na internetovej stránke súdu), bez ohľadu na to, či pri konkrétnom vyhlásení rozsudku verejnosť právo na prítomnosť využila, alebo nie, čo vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 85/02), tvrdenia sťažovateľky o porušení čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s verejným prerokovaním veci a verejným vyhlásením rozsudku nie sú preto opodstatnené.

Sťažovateľka tiež namieta, že vo veci sa malo nariadiť verejné pojednávanie a mala byť o ňom upovedomená, resp. jej právny zástupca. Tým, že najvyšší súd nenariadil pojednávanie, porušil jej označené práva.

Podľa § 243a ods. 1 OSP dovolací súd rozhodne o dovolaní spravidla bez pojednávania; pojednávanie môže nariadiť, ak to považuje za potrebné.

Z § 243a ods. 1 OSP vyplýva, že nariadenie pojednávania v dovolacom konaní, aj keď ide o dovolanie proti rozsudku, je vecou úvahy a rozhodnutia dovolacieho súdu, čo súdu umožňuje použitie slova „spravidla“ v tomto ustanovení. Z využitia zákonom „povolenej“ možnej úvahy o nariadení pojednávania podľa názoru ústavného súdu nemožno vyvodiť porušenie práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti túto časť sťažnosti ústavný súd odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2. K námietke sťažovateľky, že v dovolacom konaní boli porušené princípy „rovnosti zbraní“ a „kontradiktórnosti konania“, pretože stanovisko odporcu k dovolaniu nebolo doručené jej právnomu zástupcovi, čím malo dôjsť k porušeniu jej označených práv, ústavný súd uvádza, že takáto povinnosť pre najvyšší súd zo žiadneho procesného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplývala. V tejto súvislosti predmetné vyjadrenie navyše neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli sťažovateľke známe.

3. Ďalšou námietkou sťažovateľky bolo to, že najvyšší súd porušil „*princíp neretroaktivity práva, teda jedného zo základných princípov právneho štátu...*“, pretože „*aplikoval zákon, ktorý nadobudol účinnosť až 8 mesiacov po vydaní rozsudku Krajského súdu, proti ktorému dovolanie smerovalo...*“.

Z odôvodnenia označeného rozhodnutia najvyššieho súdu je zrejmé, že nedôvodné dovolanie sťažovateľky zamietol podľa § 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou OSP, keď rozsudok odvolacieho súdu považoval za správny. Dovolací súd dospel výkladom

jednotlivých ustanovení zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“) v spojení s vyhláškou č. 83/1976 Zb. Federálneho ministerstva pre technický a investičný rozvoj o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 465/1991 Zb. Ministerstva financií Slovenskej republiky o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemkov v znení neskorších predpisov, ktoré v čase uplatnenia jej nároku na odkúpenie bytu boli ešte platné, k záveru, že sťažovateľka sa nedôvodne domáhala nahradenia vôle žalovaného v zmluve o prevode vlastníctva bytu v dome, ktorý nevykazoval znaky bytového domu (§ 2 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z.) alebo obytného domu spôsobilého sa pretransformovať na bytový dom. Na predaj takéhoto bytu sa podľa záverov dovolacieho súdu zákon č. 182/1993 Z. z. nikdy nevzťahoval a ani nevzťahuje, čo bolo na posúdenie sporu podstatné a smerodajné.

Tvrdenie sťažovateľky o porušení princípu „neretroaktivity“ (zákazu retroaktivity) nie je namieste tiež z dôvodu, že dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia iba poukázal na tú skutočnosť, že jeho právny názor, ktorý v napadnutom rozhodnutí zaujal, našiel odozvu aj v novelizácii zákona č. 182/1993 Z. z. (zákon č. 268/2007 Z. z.). Nemožno preto vzhľadom na podstatu sporu súhlasiť s tvrdeniami sťažovateľky o aplikácii neplatného (a neúčinného) zákona v čase rozhodovania súdu. Uvedené odôvodnenie dovolacieho súdu treba chápať len ako poukaz na upresňujúcu právnu úpravu zákonodarca v snahe odstrániť sporné výkladové problémy v praxi. Táto úvaha však nebola pre dovolací súd smerodajná a rozhodujúca, ale slúžila len na ilustráciu. Navyše krajský súd vo svojom rozsudku sp. zn. 4 Co 410/05 z 22. novembra 2006 jasne uviedol, že „*sa právny vzťah medzi účastníkmi riadi zák. č. 182/93 Z. z. v znení účinnom do 31. 7. 1995*“ (str. 2 rozsudku), čo potvrdil aj najvyšší súd vo svojom rozsudku na str. 4.

Preto ústavný súd aj túto časť sťažnosti sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Ústavný súd ďalej poznamenáva, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04, III. ÚS 107/05).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že v danom prípade „*sťažovateľka podala dovolanie podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP*“ z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Keďže sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd posúdil konanie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 132/2007 ako celok a tiež to, akú úlohu v ňom mal in concreto najvyšší súd. Najvyšší súd v danom prípade ako dovolací súd sa obmedzil na posúdenie rozsudku odvolacieho súdu z právneho hľadiska. Najvyšší súd ako kasačný súd mohol dovolanie iba zamietnuť, ak by došiel k záveru, že dovolaním napadnuté rozhodnutie je správne,

v opačnom prípade mohol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť. Najvyšší súd sa napokon po neverejnom prerokovaní rozhodol pre prvú možnosť a rozsudok odvolacieho súdu sa stal konečným. Rozhodnutie najvyššieho súdu a jeho dôvody neobsahujú také skutočnosti, ktoré by svedčili o porušení označených práv, a pri posúdení namietaného rozhodnutia nemožno dospieť k záveru, že je zjavne nedôvodné alebo arbitrárne. Dovolací súd právnu problematiku a podstatu konania vyriešil v súlade s právnym posúdením veci odvolacím súdom, a to, že sťažovateľka sa s vyslovenými závermi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o jeho arbitrárnom prístupe a odňatí spravodlivosti. Ústavný súd v nadväznosti na to tiež uvádza, že obsahom označených práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. III. ÚS 258/07). Preto ústavný súd rozhodol o odmietnutí sťažnosti aj v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2008